

PÄLKÄNE

PÄLKÄNEVEDEN ETELÄRANNAN PAINEVIEMÄRILINJOJEN SUUNNITTELU- ALUEIDEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2012

13.3.2012

SISÄLLYSLUETTELO

1	Johdanto	4
2	Inventointialue	4
2.1	Topografia	4
2.2	Tutkimushistoria	4
2.3	Vesistöhistoria, irtolöydöt ja alueen muinaisjäännökset	4
2.4	Inventointialueet historiallisissa kartoissa	5
3	Menetelmät	7
3.1	Esityövaihe	7
3.2	Kenttätöiden toteuttaminen ja dokumentaatio	7
4	Tulokset	9
5	Lähteet.....	11
6	Kohteet	12

Liite 1. Digitaalikuvaluettelo

Liite 2. Kuvaus koekuoppien maannoksista

Kartta 1. Kajaanlahdentien alueen tarkastetut alueet, MK 1: 3500

Kartta 2. Mieliänpolun alueen tarkastetut alueet, MK 1: 4000

Kartta 3. Oksalan alueen tarkastetut alueet, MK 1: 6000

Kartta 4. Inventoinnissa havaitut kohteet, MK 1: 3500

Taustakartat:

Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 10/2012 aineistoa

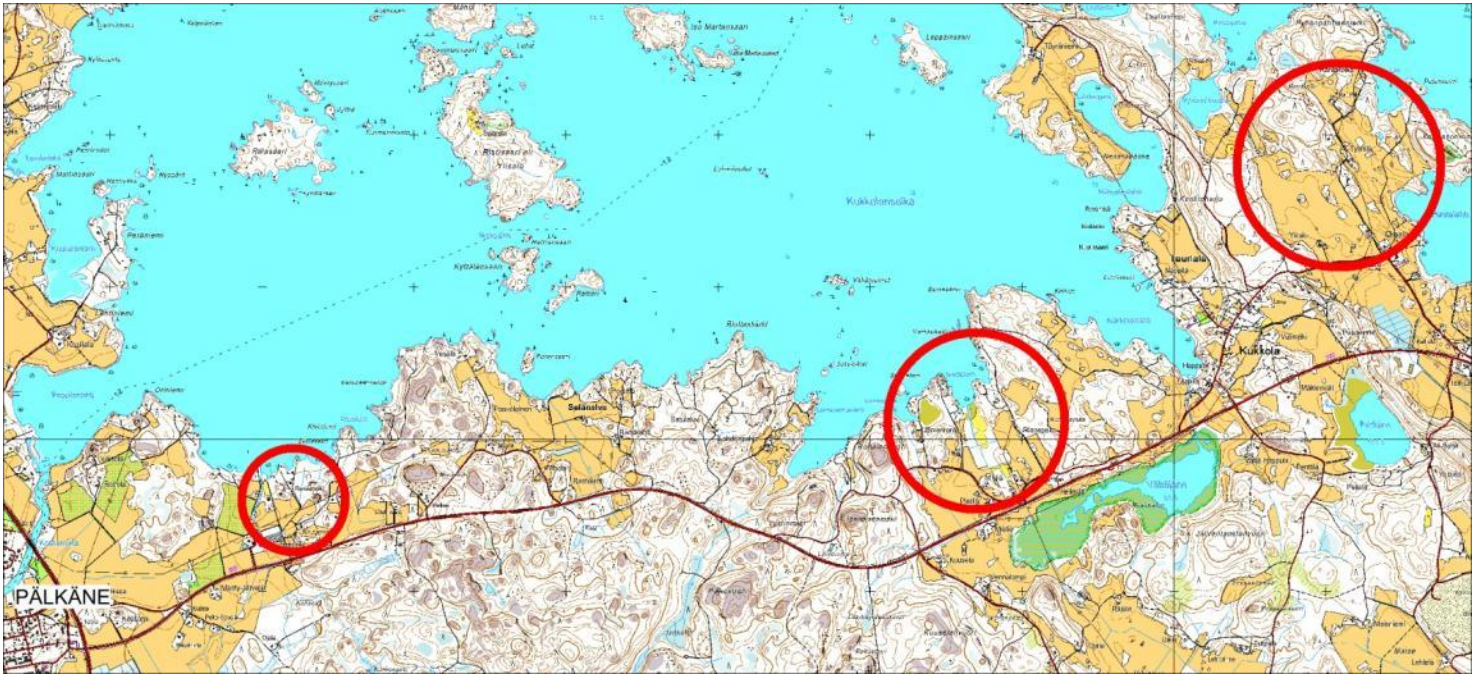
http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata_lisenssi_versio1_20120501

PÄLKÄNE, PÄLKÄNEVEDEN ETELÄRANNAN PAINEVIEMÄRILINJOJEN SUUNNITTELUALUEIDEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2012

TIIVISTELMÄ

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy suoritti arkeologisen inventoinnin 11., 16. ja 19.11.2012 Pälkäneen Pälkäneveden etelärannan paineviemäriinjojen suunnittelualueilla. Tarkastettuja paineviemäreiden suunnittelualueita oli yhteensä kolme: Kajaanlahdentien, Mieliänpolun ja Oksalan suunnittelualueet. Inventoinnissa huomioitiin niin esihistorialliset kuin historiallisenkin ajan muinaisjäännökset. Tutkimuksesta vastasi arkeologi Kirsi Luoto ja sen rahoitti Pälkäneen kunta. Inventoinnissa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Oksalan alueen inventoinnissa havaittiin linjan läheisyydessä yksi iältään nuori viljelyröykkiö (inventoinnin kohde 2. Hasianlahti). Kohde ei ole suojelukohde. Lisäksi samaisen paineviemäriinjojen suunnittelualueen eteläpään lähellä, sen itä- ja/tai eteläpuolella sijaitsee kulttuurihistoriallisesti arvokas Oksalan kylän- ja rusthollinpaikka (inventoinnin kohde 1. Pälkäne Oksala (Oxala)).

Tutkimuksen laji:	arkeologinen inventointi
Tutkimuslaitos:	Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy
Inventoija:	FM Kirsi Luoto
Kenttätyöaika:	1.11.2012 sekä 16. - 19.11.2012
Peruskartta:	2141 04 ja 07
Inventointialueen sijainti: ETRS-TM35FIN	Kajaanlahdentien alue: P: 6803396 - 6803772 I: 356026 - 356226 Mieliänpolun alue: P: 6803628 – 6804416 I: 360450 - 360990 Oksalan alue: P: 6805220 – 6806208 I: 363058 - 363390
Tutkimusten rahoittaja:	Pälkäneen kunta
Alkuperäinen tutkimuskertomus:	Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy, arkisto
Kopiot:	Pälkäneen kunta Museovirasto Pirkanmaan maakuntamuseo
Löydöt:	Ei löytöjä.
Aikaisemmat tutkimukset:	Erä-Esko, Aarni 1947: inventointi Pukkila Jouko, Laakso Ville & Vuorinen Juha-Matti 1995: inventointi Saarinen, Riikka 2000: osainventointi
Tutkimuksen kuvat:	Pälkäne, Pälkäneveden etelärannan paineviemäriinjojen suunnittelualueiden arkeologinen inventointi 2012: 1 - 10 (Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkistossa)

Kuva 1. Inventoitujen alueiden sijainti Pälkäneveden etelärannalla. Punaisella pallolla merkityt inventointialueet vasemmalta oikealle: Kajaanlahdentien, Mieliänpolun ja Oksalan suunnittelualue. Pohjakartta (c) Maanmittauslaitos 2012.

Kuva 2. Kajaanlahdentien paineviemäriin suunnittelualueen sijainti merkitty kartalle punaisella ympyrällä. Pohjakartta (c) Maanmittauslaitos 2012.

Kuva 3. Mieljänpolun paineviemärin suunnittelualueen sijainti merkitty kartalle punaisella ympyrällä. Pohjakartta (c) Maanmittauslaitos 2012.

Kuva 4. Oksalan paineviemärin suunnittelualueen sijainti merkitty kartalle punaisella ympyrällä. Pohjakartta (c) Maanmittauslaitos 2012.

1 Johdanto

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy suoritti arkeologisen inventoinnin 11., 16. ja 19.11.2012 Pälkäneveden etelärannan paineviemäriinjojen suunnittelualueilla. Tarkastettuja paineviemäreiden suunnittelualueita oli yhteensä kolme: Kajaanlahdentien, Mieliänpolun ja Oksalan suunnittelualueet (kuvat 1 – 4). Inventoinnissa huomioitiin niin esihistorialliset kuin historiallisenkin ajan muinais-jäännökset. Tutkimuksesta vastasi arkeologi Kirsi Luoto ja sen rahoitti Pälkäneen kunta.

2 Inventointialue

2.1 Topografia

Inventoidut kolme suunnittelualueutta sijaitsevat Pälkäneveden etelärannalla, Pälkäneeltä Luopioisiin vievän Pälkänevedentien (maantie 322) pohjoispuolella, maantien ja rannan välisellä alueella. Kajaanlahdentien inventointialue sijaitsee noin 2,4 km ja Mieliänpolun alue 7 km länteen Pälkäneen kirkolta. Oksalan inventointu suunnittelualue sijaitsee kirkosta noin 9.6 km itäkoilliseen. Inventoidut alueet ovat haja-asutusalueutta, jolla sijaitsee sekä omakoti- että vapaa-ajan-asutusta. Paikoin inventoiduilla paineviemäriinjoilla oli laajojakin peltoalueita, näin oli etenkin Oksalan suunnittelualueella. Paineviemäriinjat kulkivat teiden varsilla, osin peltoalueilla ja harvemmin täysin metsäisellä alueella.

2.2 Tutkimushistoria

Pälkäneen ensimmäinen muinaisjäännösinventointi on vuodelta 1947 ja Aarni Erä-Eskon tekemä. Inventoinnissa paineviemäriinjojen suunnittelualueita ei varsinaisesti tarkastettu, mutta Erä-Eskon raportista löytyy maininta Oksalan alueen lounaispuolella sijaitsevasta Kukkolan Porkkakallion kohteesta. Pälkäneen muinaisjäännöksiä inventoivat vuonna 1995 Tampereen museoiden toimesta Ville Laakso ja Jouko Pukkila, joiden tekemistä maastotarkastuksista raportin koosti Juha-Matti Vuorinen. Viimeisin aluetta koskeva inventointi on Riikka Saarisen vuonna 2000 tekemä osainventointi, jossa löydettiin historialliselle ajalle ajoittuvia kohteita (Lintumäen sudenkuoppa [18] ja Kylänniemen nauriskuopat [19]) Oksalan suunnittelualueen läheltä ja jossa on maininta Oksalan mailta löydetyistä kivikautisista irtolöydöistä.

2.3 Vesistöhistoria, irtolöydöt ja alueen muinaisjäännökset

Pälkänevesi kuroutui Itämeren altaan vesipeitteen yhteydestä itsenäiseksi järveksi Ancyclusvaiheen alkupuoliskolla tai puolivälin paikkeilla. Vedenpinta oli tuolloin Pälkäneveden eteläpäässä pari metriä nykyisen vedenpinnan alapuolella. Pälkänevesi laski aluksi pitkän aikaa Iharin kautta Längelmäveten, joka taas purkautui Keisarinharjun kiertäen Sarsanjoen kautta Roineeseen. Maankohoamisen ja –kallistumisen seurauksena veden virtaus Iharissa kuitenkin vähitellen heikkeni ja ennen pitkää joutuivat Pälkänevesi ja Längelmävesi samaan vedenpinnan tasoon. Vedet alkoivat tämän seurauksena tulvia Pälkäneveden etelärannalla. Se saavutti järven nykyisen vedenpinnan tason ja ulottui korkeimmillaan ollessaan noin 5 metriä järven nykyisen vedenpinnan yläpuolelle. Kapea rantakaistale oli

joka paikassa veden peitossa ja alavammilla mailla ulottui pitkiä ja kapeita lahtia mantereelle. Pälkäneveden ylintä vedenpintaa osoittavat monin paikoin komeat ja korkeat muinaiset rantatörmät tai kivikkovyöt, joita Pälkäneveden talviset jäät ovat työntäneet mäkien rinteisiin. Vuoden 1604 luonnonmullistuksen yhteydessä Pälkänevesi laski nopeasti 3,5 metriä Mallasveden tasoon, kun Kostianvirran paikalla ollut kapea hiekkakannas murtui. Sittemmin, vuosien 1819 – 1821 aikana, Pälkäneveden pintaa on laskettu keinotekoisesti toista metriä. (Pälkäneen historia 1972, 31 – 32)

Inventointialueen lähistön kivikautisista irtolöydöistä mainittakoon Oksalasta löydetty käyräselkäinen kourutaltta (KM 3321:&), jonka tarkempi löytöpaikka ei ole tiedossa. Oksalan inventointialueen koillispuolelle sijoittuu Rantakotkasta löydetty käyräselkäinen kourutaltta (Pälkäneen museo), joka on löydetty Rantakotkan tilan maalta, noin 300 metriä tilan päärakennuksesta luoteeseen ja noin 4 metriä Pälkäneveden nykyisen pinnan yläpuolelta. Kohteen on tarkastanut vuonna 2000 Riikka Saarinen, joka ei tarkastuksessa havainnut merkkejä kiinteästä muinaisjäänöksestä. Irtolöytöpaikka jää vuoden 2012 inventointialueen ulkopuolelle. Kajaanlahdentien alueelta tai lähistöltä lienee löytynyt Pälkäneen Onkkaalan Seppälän talon mailta löydetty putkellinen keihäänkärki (KM 3013), jonka tarkempi löytöpaikka ei kuitenkaan ole tiedossa (Pukkila & Laakso 1995, 165). Inventointialueilta ei tunnettu ennen vuoden 2012 inventointia kiinteitä muinaisjäänöksiä tai muita arkeologisia kohteita.

2.4 Inventointialueet historiallisissa kartoissa

Kajaanlahdentien ja Mieliänpolun inventointialueiden isojakokarttojen mukaan ei näillä alueilla ole sijainnut vanhempaa historiallista asutusta tai historiallisesti merkittäviä tielinjoja (kuvat 5 ja 6). Oksalan alueen historiallisia kartoja esitellään inventoinnin kohteen 1. Oksala (Oxala) yhteydessä.

3 Menetelmät

3.1 Esityövaihe

Inventoinnin esityövaiheessa hankittiin aluetta kuvaavia historiallisia karttoja Kansallisarkiston digitaaliarkistosta sekä Kansallisarkistosta Helsingistä. Aluetta koskevaan historiatietoon tutustuttiin myös paikallishistoriateoksen (Pälkäneen historia 1972) avulla. Lisäksi tarkasteltiin muinaisjäännösrekisterin tietoja koskien lähistön kiinteitä muinaisjäännöksiä sekä tutustuttiin Museoviraston ja Pirkanmaan maakuntamuseon arkistoissa alueen tutkimushistoriaan ja irtolöytöihin aluetta koskevien aiempien inventointiraporttien ja paikallishistoriateoksen avulla.

3.2 Kenttätöiden toteuttaminen ja dokumentaatio

Inventoinnin kenttätöivaiheessa paineviemäriinjojen suunnittelualue tarkastettiin maastossa kattavasti käymällä suunniteltu linjaus läpi maastossa jalkaisin (kartat 1 ja 3). Inventointimetodeina olivat käytössä silmämääräinen havainnointi sekä tieleikkausten ja tuulenkaatojen vuoksi esillä olevien maannosten tarkastelu. Kajaanlahdentien ja Mieliänpolun alueella oli runsaasti kynnöksellä olevia peltoja, joilla voitiin suorittaa pintapoimintaa (kuvat 7 ja 8). Koska pellot Oksalan inventointialueella olivat kaikki kyntämättä, kaivettiin arkeologisesti potentiaaleille alueille täällä myös koekuoppia yhteensä kymmenen kappaletta (kartta 3, kuvat 9 - 11). Paikoin, pellon pinnan ollessa sängellä, pystyttiin myös Oksalan alueella suorittamaan pintapoimintaa. Kohteita ja inventoinnin kulkua dokumentoitiin sanallisen kuvauksen lisäksi ottamalla digitaalivalokuvia.

Kuva 7. Kajaanlahdentien inventointialueella pellot olivat suurelta osin kynnöksellä. (Pälkäneveden etelärannan paineviemäriinjojen suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2012: 9)

Kuva 8. Mieliänpolun paineviemäriinjojen suunnittelualueen eteläosan kynnöksellä olevaa peltoa. (Pälkäneveden etelärannan paineviemäriinjojen suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2012: 10)

Kuva 9. Oksalan inventointialueella pellot olivat kyntämättä. Paineviemäriinjoille kaivettiin lukuisia koekuoppia. (Pälkäneveden etelärannan paineviemäriinjojen suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2012: 6)

Kuvat 10 ja 11. Vasemmalla Oksalan inventointialueelle kaivettujen koekuoppien tyyppillinen maannos, jossa peltokerroksen alla on savimaata. Oikealla kuvassa Oksalan inventointialueen pohjoisosassa sijaitseva koekuoppa, jossa todella savinen maannos. (Pälkäneveden etelärannan paineviemäriinjojen suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2012: 7 ja 8)

Havaitut ilmiöt ja kaivetut koekuopat paikannettiin käyttämällä Garmin GPSMap 60s –satelliittipaikanninta (tarkkuus +/- 5 – 10 m). Inventoinnin jälkityövaiheessa kenttäkartat piirrettiin puhtaaksi käyttämällä MapInfo GIS – paikkatieto-ohjelmistoa ja digitaalikuvat tallennettiin Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkistoon.

4 Tulokset

Pälkäneveden paineviemäriinjojen suunnittelualueiden arkeologisessa inventoinnissa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä suunniteltujen paineviemäriinjojen kohdalla tai läheisyydessä. Esihistoriallisten löytöjen ja kohteiden puuttuminen inventointialueilta selittyy osin suunniteltujen paineviemäriinjojen sijainnista toisaalta korkeudeltaan, toisaalta maannostyypiltään epäsuotuisilla alueilla kivikautista/varhaismetalliakautista asutusta ajatellen. Paineviemäriinjojen alueet käytiin maastossa läpi perusteellisesti, mutta on muistettava, että paineviemäriinjojen lähialueineen on kuitenkin vain otos laajemman alueen arkeologisesti potentiaaleista alueista.

Oksalan alueen inventoinnissa linjan läheisyydessä havaittiin yksi iältään nuori viljelyröykkiö (Kohde 2. Hasianlahti). Kohde ei ole suojelukohde. Lisäksi Oksalan paineviemäriinjojen suunnittelualueen eteläpään lähellä, sen itä- ja/tai eteläpuolella sijaitsee kulttuurihistoriallisesti arvokas, yhä asuttu Oksalan kylän- ja rusthollinpaikka (inventoinnin kohde 1. Pälkäne Oksala (Oxala). Paineviemäriinjojen

kohdalla tai välittömässä läheisyydessä ei kuitenkaan havaittu tähän historialliseen asuinpaikkaan viittaavia merkkejä.

Tampereella 13.3.2013

Kirsi Luoto
arkeologi, FM

5 Lähteet

Painamattomat lähteet:

Erä-Esko, Aarni 1947: Pälkäneen pitäjän kiinteät muinaisjäännökset. Alkuperäinen raportti Museoviraston arkistossa.

Pukkila Jouko, Laakso Ville & Vuorinen Juha-Matti 1995: Pälkäne arkeologinen inventointi 19.6.-14.7.1995. Alkuperäinen raportti Pirkanmaan maakuntamuseon arkistossa.

Saarinen, Riikka 2000: Pälkäneen arkeologinen osainventointi. Alkuperäinen raportti Pirkanmaan maakuntamuseon arkistossa.

Kirjallisuus:

Pälkäneen historia 1972. Nissilä, Virkkala, Huurre, Suvanto & Koukkula: Pälkäneen historia. Vammala 1972.

Kartat

Fortelius, L.J. 1756. Pälkäne Onkkaala, kartta ja selitys pelloista. KA sog. H 62 2/1

Idestermark, N. 1792. Pälkäne, Pappilan ulkopalsta. KA sig. H 62 2/2-14.

Sternbom, M. 1856: Pyykkiselitys Oksalan yksinäistalon halkomisrajoista. Kansallisarkisto, sig. H 62 11/1-7.

Westermarck, N. 1749: Kartta ja selitys Oksalan rusthollin ja Taurialan kylän rajankäynnistä. Kansallisarkisto, sig. H 62 1/1.

Digitaalinen aineisto:

Kalmberg, G.A. 1855: Kalmbergin kartasto R III : List 7
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/6866/URN_NBN_fi_jyu-2007803.pdf?sequence=1 (13.12.2012)

Pitäjänpitääntä 1842: Kansallisarkisto > Digitaaliarkisto> Maanmittaushallitus > Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma) > Pitäjänpitääntä > Pälkäne (2141 07 la.* -/- -).
<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=6178301> (13.12.2012)

SAY = Suomen Asutuksen Yleisluettelo. Kansallisarkisto > Digitaaliarkisto> Asutuksen yleisluettelo (kokoelma) > Asutuksen yleisluettelo > Asutuksen yleisluettelot > Pälkäne 1539-1559.
<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=483398> (13.12.2012)

6 Kohteet

Taulukko 1. Kaava-alueen muinaisjäännöskohteet.

NRO	Rauhoitusluokka	Nimi	MJ rek. tunnus (Museov.)	MJ tyyppi	Ajoitus	Sijainti P	Sijainti I
1	-	Pälkäne Oksala (Oksala)	-	asuinpaikat	historiallinen	6805200 – 6805255	363390 – 363450
2	-	Hasianlahti	-	työ- ja valmistuspaikat	moderni	6805670	363190

1. PÄLKÄNE OKSALA (OXALA)

Nimi:	Pälkäne Oksala (Oxala)
Kunta/kylä/tila	Pälkäne/Oksala/ 635-423-1-84 635-423-1-33 635-423-1-21
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen (1400-luku – nykypäivä)
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat - kylänpaikat
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	6805200 – 6805255
I:	363390 - 363450
Z/m.mpy	95 m mpy
Koord.selite	Kohteen äärikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 9,8 km Pälkäneen kirkosta itäkoilliseen.
Peruskartta:	2141 07
Aiemmat tutkimukset:	Ei aiempia tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei aiempia löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee Pälkäneen kirkosta noin 9,8 km itäkoilliseen, Oksalan kylässä, Pälkäneveden Hasialahden länsirannalla, Iso-Oksalan tilan päärakennuksesta noin 50 metriä luoteeseen olevassa hevossaassa ja Iso-Oksalan

ulkorakennuksen alueella ja eteläpuolella. Paikalla sijaitsee Oksalan kylän ja myöhemmin rusthollin tonttimaa.

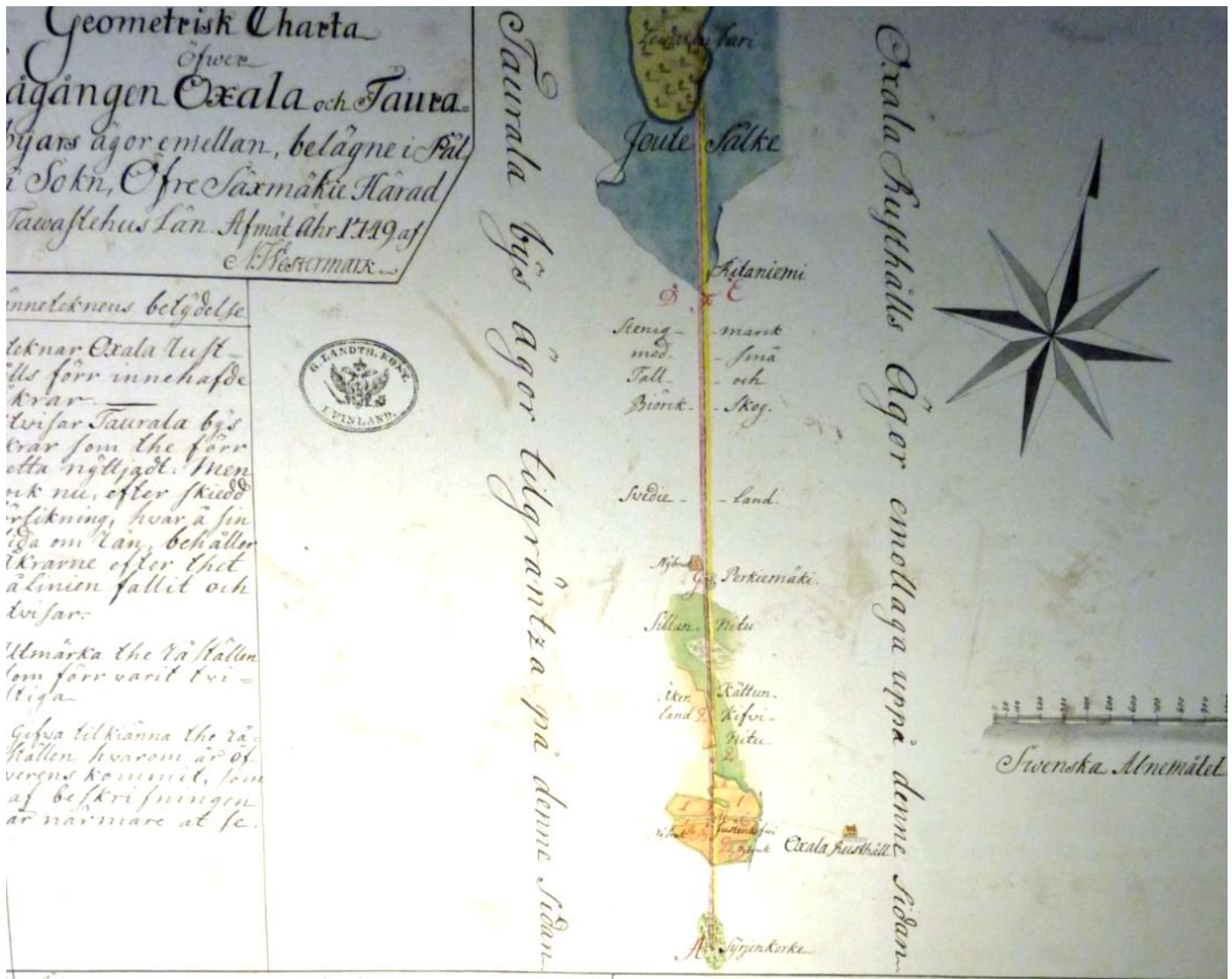
Oksalan kylä mainitaan tuomiokirjoissa ensimmäisen kerran vuonna 1440, jolloin Oksala kuului Mieliän jakokuntaan yhdessä Kukkolan, Taurialan ja Töyräniemen kanssa. 1530-luvun maakirjoissa Oksalassa ja Mieliän jakokunnan muissa kylissä mainitaan olleen taloja yhteensä kahdeksan. Vuonna 1571 taloja oli pelkästään Oksalan kylässä yhteensä kolme. Tuolloin Oksalan Nils Laurinpoika, jolla oli eräomistuksia Laukaalla saakka, oli yksi Pälkäneen vauraimpia talonpoikia. 1600-luvun puoliväliin saakka Oksalan kylän taloluku vaihtelee 2:sta 3:een, kunnes 1654 Oksalassa mainitaan olevan vain yksi talo. Kyseessä lienee talojen yhdistäminen, jonka seurauksena syntyi Oksalan suurtila. Myöhemmin tilasta tuli Oksalan rustholli. Useiden lampuotien viljelemä Oksala jaettiin vuonna 1799. (Pälkäneen historia 1972, 170, 179, 218, 235, 237, 266, 267, 314)

Varhaisin Oksalan inventointialuetta kuvaava kartta on N. Westermarkin Oksalan rusthollin ja Taurialan kylän välistä rajaa kuvaava rajankäyntikartta vuodelta 1749 (kuva 12). Kartta keskittyy kuvaamaan rusthollin ja kylän rajaa ja Oksalan rusthollin sijainti onkin merkitty kartalle vain viitteellisesti. Peruskartalle asemoidun rajankäyntikartan (kuva 13) Oksalan rustholliä kuvaavaan sijaintipaikkaan onkin syytä suhtautua varauksella.

Oksalan rusthollin maiden sijainti käy suurpiirteisesti ilmi M. Sternbomin Oksalan halkomisrajoja kuvaavasta kartasta vuodelta 1856 (kuva 14). Hieman tarkempi sijainti Oksalalle saadaan kuitenkin vuoden 1842 pitäjänkartasta (kuva 15). Siinä kylä on merkitty Kukkolasta Lemmitylään vievän tien koillispuolelle. Peruskartalle asemoitu kartta osoittaa Oksalan sijainniksi nykyisen tilakeskuksen alueen (kuva 16). Kalmbergin kartaston aluetta kuvaavassa karttaotteessa Oksala on kuitenkin merkitty niin lounaispuolelle (asuinrakennus) kuin koillispuolellekin (ulkorakennus) Kukkola – Lemmitylä tietä. Kalmbergin kartaston kartat ovat kuitenkin luonteeltaan pitäjänkarttojakin suurpiirteisempiä, lisäksi niiden mittakaava on hyvin pieni.

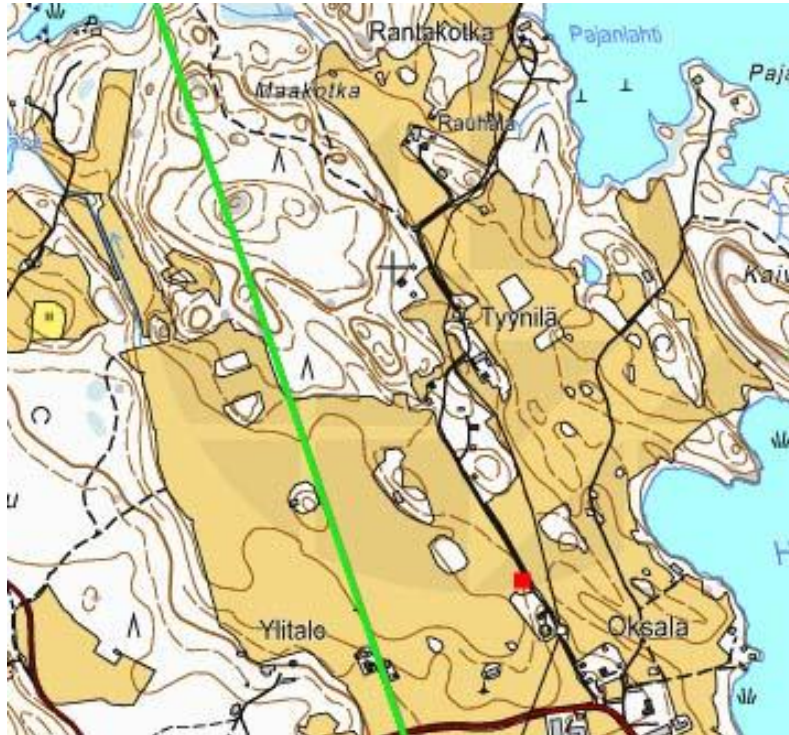
Inventointi 2012: Kohde tarkastettiin maastossa, mutta mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa ei havaittu. Alueelle ei kuitenkaan kaivettu koekuoppia, sillä inventoitu paineviemäriinjoja ei sijainnut asemoidun kylänpaikan kohdalla, vaan noin 70 metriä siitä länteen. Pitäjänkartan mukaan asemoidulla kylänpaikalla sijaitsee nykyään hevoshaka ja Iso-Oksalan tilan ulkorakennus (kuvat 17 ja 18).

Pienimittakaavaisen ja suurpiirteisen Westermarkin (1749) rajankäyntikartan mukaan asemoidulle rusthollin sijaintipaikalle tehtiin varmuuden vuoksi koekuoppa (nr 6, liite 2) ja alue pintapoimittiin huolellisesti (kuvat 12 - 13 ja 19 - 20). Alueella ei kuitenkaan havaittu merkkejä siitä, että Oksalan rustholli olisi sijainnut vuoden 1749 kartan asemoinnin osoittamassa kohdassa. Kyseessä lienee kartan pienestä mittakaavasta ja suurpiirteisyydestä johtuva mittavirhe.

Kuva 12. N. Westermarkin (1749) kartta Oksalan rusthollin ja Taurialan kylän välisestä rajankäynnistä. Rusthollin sijainti on merkitty kartalle vain viitteellisesti.

Kuva 13. Westermarkin (1749) kartan asemointi osoittaa Oksalan rusthollin sijaintipaikaksi (punainen neliö) alueen noin 300 metriä luoteeseen Oksalan tilan nykyisestä sijaintipaikasta. Historiallisen kartan mukaiseen sijaintitietoon on syytä suhtautua varauksella, sillä alkuperäisessä kartassa Oksalan sijainti on esitetty varsin suurpiirteisesti. Inventoinnin kenttätöiden yhteydessä asemoitu Oksalan rusthollin sijaintipaikka kuitenkin tarkastettiin varmuuden vuoksi maastossa ja paikalle kaivettiin myös koekuoppa. Kyseinen maastonkohta on nykyään savisella pellolla. Koekuopassa ei havaittu mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Kartalle on merkitty myös Oksalan ja Taurialan kylän välinen, historiallisen kartan (1749) mukaan asemoitu rajalinja vihreällä.

Kuva 15. Pitäjänkartta vuodelta 1842, jossa Oksala on kuvattu Kukulosta Lemmittylään vievän tien koillispuolelle.

Kuva 16. Pitäjänkartta (1842) asemoituna peruskartalle. Oksalan kylätontti sijoituu nykyisen Oksalan tilakeskuksen alueelle.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde. Yhä asuttu, 1500-luvun maakirjoissa mainittu historiallinen kylänpaikka, jolta ei maastotarkastuksessa havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Kartat: Kartta 4

Kuvat: Pälkäneveden etelärannan paineviemäriinjojen suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2012: 1-3, 5

Kuva 17. Oksalan (Oxala) kylänpaikkaa kuvattuna kaakosta. (Pälkäneveden etelärannan paineviemäriinjojen suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2012: 1)

Kuva 18. Oksalan kylänpaikan itäosassa sijaitseva Iso-Oksalan tilan ulkorakennus. (Pälkäneveden etelärannan paineviemäriinjojen suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2012: 2)

Kuva 19. Vuoden 1749 kartan asemoinnin mukaiselle kylänpaikalle tehtiin koekuoppa nr 6. Kuvattu kaakosta. (Pälkäneveden etelärannan paineviemäriinjojen suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2012: 3)

Kuva 20. Vuoden 1749 kartan asemoinnin mukainen kylänpaikka kuvassa olevan mäennypylän edustalla pellolla. Kuvattu luoteesta. (Pälkäneveden etelärannan paineviemäriinjojen suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2012: 5)

2. HASIANLAHTI

Nimi:	Hasianlahti
Kunta/kylä/tila	Pälkäne/Oksala/635-423-1-21
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	moderni
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat / viljelyröykkiöt
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	6805670
I:	363190
Z/m.mpy	92,5 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 9,8 km Pälkäneen kirkosta itäkoilliseen.
Peruskartta:	2141 07
Aiemmat tutkimukset:	Ei aiempia tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei aiempia löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee Pälkäneen kirkosta noin 9,8 km itäkoilliseen, Oksalan kylässä, Pälkäneveden Hasialahden länsirannalla, Iso-Oksalan tilan pää-rakennuksesta noin 540 metriä luoteeseen. Paikalla on kooltaan noin 10 x 5 m oleva ja noin metrin korkuinen kivirakenne. Kivet rakenteessa ovat verrattain suuria, halkaisijaltaan noin 50 – 100 cm. Seassa on myös tätä pienempiä kiviä. Osa kivistä vaikuttaa olevan paikalla luonnostaan, osa lienee koottu läheisestä yhä viljelyssä olevasta pellostä. Rakenne ei vaikuta vanhalta. Kyseessä lienee iältään nuori peltoraunio.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde. Moderni peltoraunio yhä viljelyssä oleva pellon laidalla..

Kartat: Kartta 4

Kuvat: Pälkäneveden etelärannan paineviemäriinjojen suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2012: 4

Kuva 21. Kohde 2. Hasialahti, moderni peltoraunio. Kuvattu lounaasta. (Pälkäneveden etelärannan paineviemäriinjojen suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2012: 4)

LIITE 1. DIGITAALIKUVALUETTELO

PÄLKÄNEVEDEN ETELÄRANNAN PAINEVIEMÄRILINJOJEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN
INVENTOINTI 2012

Kuvannut Kirsi Luoto 2012

Kuvat on talletettu Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkistoon Tampereella.

Nro	Aihe	Kuvattu suunnasta	Pvm
1	Panoraamakuva Oksalan kylänpaikkasta.	kaakko-eteläkaakko	16.11.
2	Oksalan kylänpaikalla sijaitsee Iso-Oksalan ulkorakennus.	lounas	16.11.
3	Vuoden 1749 kartan asemoinnin mukaiselle kylänpaikalle tehtiin koekuoppa nr 6.	kaakko	16.11.
4	Kohde 2. Hasianlahden viljelyröykkiö.	lounas	16.11.
5	Vuoden 1749 kartan asemoinnin mukainen kylänpaikka kuvassa oleva mäennyppylän edustalla pellolla.	luode	16.11.
6	Koekuopitettua aluetta Oksalan paineviemäriinjojen eteläpäässä.	kaakko	16.11.
7	Tyypillinen koekuopan maannos Oksalan inventointialueella.	-	16.11.
8	Oksalan paineviemäriinjojen pohjoisosan pellot olivat pääasiassa savimaata.	-	19.11.
9	Kajaanlahdentien inventointialueella pellot olivat pääasiassa kynnöksellä.	koillinen	1.11.
10	Mieliänpolun paineviemäriinjojen eteläosan pellot olivat kynnöksellä.	kaakko	1.11.

LIITE 2. KUVAUKSET KOEKUOPPIEN MAANNOKSISTA PÄLKÄNEVEDEN ETELÄRANNAN PAINEVIEMÄRILINJOJEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2012

Katso koekuoppien sijainti kartalta 3. Koekuopissa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

KOEKUOPPA 1:

- multa 0 – 27 cm
- hiesusavi 27 – 35 cm
- Ei löytöjä.

KOEKUOPPA 2:

- multa 0 – 29 cm
- hiesusavi 29 – 34 cm
- Ei löytöjä.

KOEKUOPPA 3:

- multa 0 – 33 cm
- hiesusavi 33 – 35 cm
- Ei löytöjä.

KOEKUOPPA 4:

- multa/hiesusavi 0 – 27 cm
- harmaa hiesu, seassa luontaisia rautavärjäymiä 27 – 45 cm
- vaalea hiesu 45 – 50 cm
- Ei löytöjä.

KOEKUOPPA 5:

- savimulta 0 – 20 cm
- savi 20 – 35 cm
- Ei löytöjä.

KOEKUOPPA 6:

- savensekainen multa 0 – 25 cm
- savi 25 – 35 cm
- Ei löytöjä.

KOEKUOPPA 7:

- hiesusavi 0 – 30 cm
- savi 30 – 40 cm
- Ei löytöjä.

KOEKUOPPA 8:

- hiesusavi (peltokerros) 0 – 25 cm
- ruskea, kiinteä hiesusavi (ei kynnettyä kerrosta) 27 – 45 cm
- savi 45 – 50 cm
- Ei löytöjä.

KOEKUOPPA 9:

- hiesusavi 0 – 40 cm
- savi 40 - 50 cm
- Ei löytöjä.

KOEKUOPPA 10:

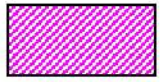
- hiesusavi 0 – 35 cm
- savi 35 - 45 cm
- Ei löytöjä.

:

PÄLKÄNE KAJAANLAHDENTIEN JA MIELIÄNPOLUN PAINEVIEMÄRILINJOJEN
SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2012

KARTTA 1. KAJAANLAHDENTIEN TARKASTETUT ALUEET

Piirt. Kirsi Luoto
MK 1: 3500

tarkastetut alueet

PÄLKÄNE KAJAANLAHDENTIEN JA MIELIÄNPOLUN PAINEVIEMÄRILINJOJEN
SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2012

KARTTA 2. MIELIÄNPOLUN TARKASTETUT ALUEET

Piirt. Kirsi Luoto
MK 1: 4000

tarkastetut alueet

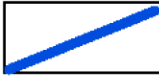
PÄLKÄNE

OKSALAN ALUEEN PAINEVIEMÄRILINJAN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2012

KARTTA 3. TARKASTETUT ALUEET

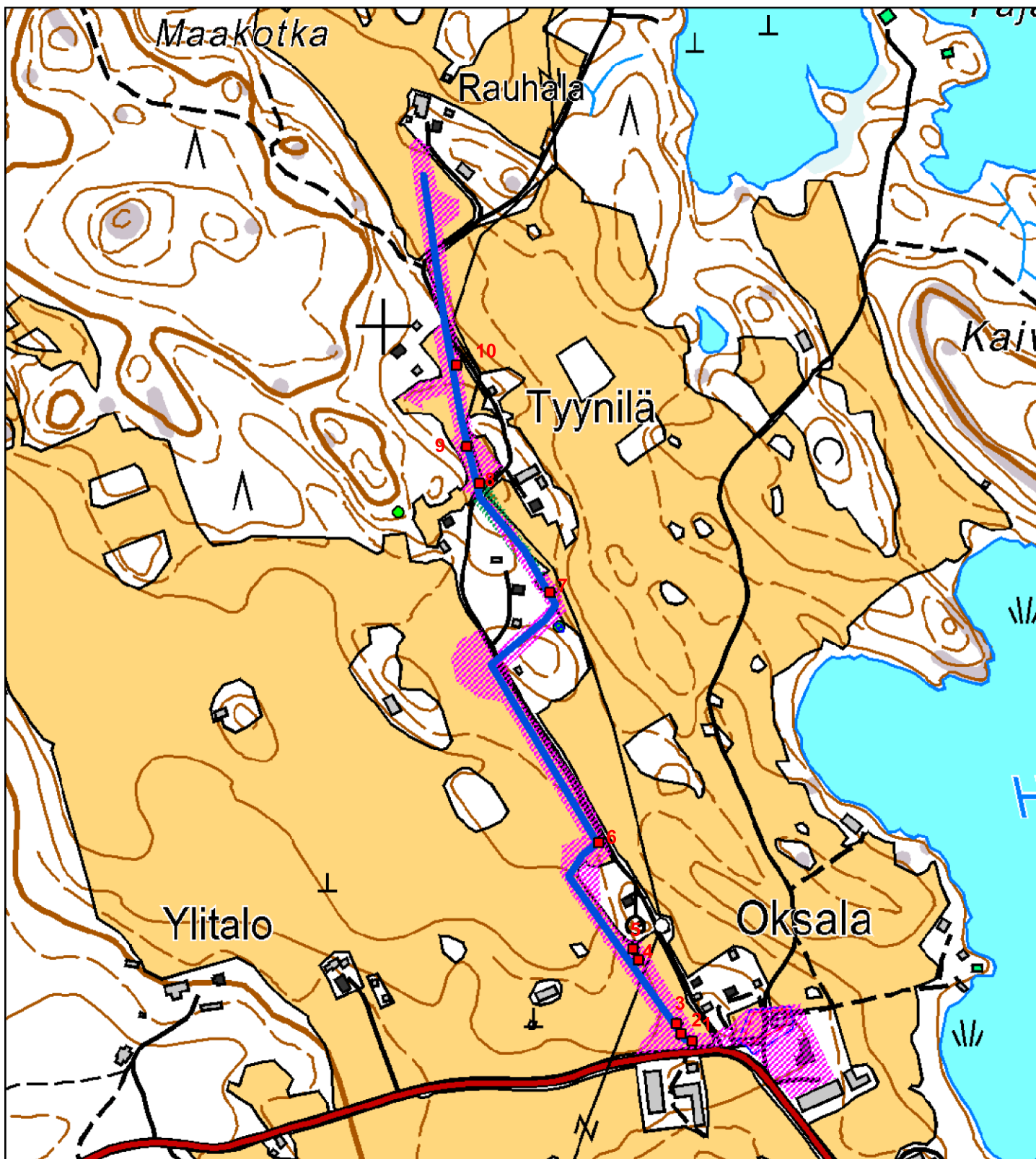
MK 1: 6000

Piirt. Kirsi Luoto

 Paineviemärlinja
(suunnitelmaportan mukaan)

 tarkastetut alueet

 koekuoppa (40 x 40 cm)

PÄLKÄNE
OKSALAN ALUEEN PAINEVIEMÄRILINJAN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2012
KARTTA 4. INVENTOINNINSSA HAVAITUT KOHTEET

MK 1: 3500

Piirt. Kirsi Luoto

